

УДК 338.488.2:640.412

ОРГАНІЗАЦІЯ МАЛОГО ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ НА ОСНОВІ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНИХ ТЕРИТОРІЙ**Сененко І. А., к.е.н.***Київський національний торговельно-економічний університет***Щепак В. В., к.т.н.***Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка*

Стаття присвячена проблемі організації малого готельного бізнесу на основі розвитку рекреаційних територій. Розглянуто основні тенденції українського ринку готельних послуг. Визначено, що набуває поширення індивідуальний туризм, у тому числі зелений туризм. Така тенденція обумовила потребу у розвитку малого готельного бізнесу. Окреслено основні шляхи досягнення реалізації визначеної потреби. Запропоновано малим готелям (садибам) розширювати послуги гостинності у напрямку розвитку рекреаційних послуг, продуктом яких є комплекс туристичних послуг. При цьому необхідно ефективно використовувати рекреаційні території, які призначені для туризму та відпочинку рекреантів. Визначено специфіку формування даного підходу. Виокремлено три основні особливості рекреаційної території України: природно-географічну, історико-культурну та природно-антропогенну. З'ясовано, що важливе місце у розвитку рекреації в Україні займають території історико-культурного призначення, на які доцільно орієнтувати розвиток малого готельного бізнесу. Такий підхід дасть можливість створити привабливу рекреаційну територію для споживачів послуг гостинності та організувати малий готельний бізнес з урахуванням тенденцій розвитку рекреаційних послуг.

Ключові слова: організація, малий готельний бізнес, послуги гостинності, рекреаційні послуги, рекреаційна територія

UDC 338.488.2:640.412

THE ORGANIZATION OF SMALL HOTEL BUSINESS BASED ON THE DEVELOPMENT OF THE RECREATIONAL AREAS**Senenko I., PhD in Econ.Sc.***Kyiv National University of Trade and Economics***Shchepak V., PhD in Tech.Sc.***Poltava National Technical University named after Yuriy Kondratyuk*

The article is devoted to the organization of small hotel business based on the development of the recreational areas. Main tendencies of hotel services market in Ukraine are considered. It was determined that individual tourism, including green tourism, becoming popular. This trend necessitates the development of small hotel business. The main ways to achieve this goal are outlined. It was suggested for small hotels (homesteads) to extend

hospitality services in the direction of development of recreational services, the product of which is a complex of tourist services. It is necessary to effectively use the recreational areas, which are intended for tourism and recreation recreants. Specificity of formation of this approach has been determined. The three main features of recreation territory of Ukraine were identified: natural-geographical, historical-cultural, natural-anthropogenic. It was established that areas of historical and cultural values play an important role in the development of recreation in Ukraine and the development of small hotel business should focuses on them. This approach makes it possible to create an attractive recreational area for consumers of hospitality services and to organize a small hotel business, taking into account trends in the development of recreational services

Keywords: organization, a small hotel business, hospitality services, recreational services, recreational area

Актуальність проблеми. Україна є однією з найбільших європейських держав, геополітичне розташування, природні та антропогенні ресурси якої сприяють розвитку туризму. Підприємства готельного господарства є невід'ємною складовою туристичної галузі і представляють її матеріальну основу. У свою чергу ефективне функціонування засобів розміщення сприяє економічному та соціальному розвитку територій. Такий взаємозв'язок обумовлює необхідність у вивченні і розвитку готельного бізнесу в рамках існуючого туристично-рекреаційного потенціалу. З появою попиту на індивідуальний туризм особливої актуальності набувають питання організації малого готельного бізнесу на основі рекреаційних територій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання управління готельним бізнесом розглядали такі науковці, як Бойко М.Г., Бунтова Н.В., Варипаєв О. М., Волкова О.В., Гопкало Л.М., Курда М.Н., Левикін В.М., Пандяк І., Подлепіна П.О., Снігир А.В. та інші.

Дослідженням проблематики ефективності розвитку рекреаційних територій та туризму загалом займалися багато вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема Андропов О.М., Богатюк І.Г., Горал. Л.Т., Журба І.Є., Новикова В.І., Фоменко Н.В., Черчик Л.М. та інші.

Проведені наукові дослідження виявили особливості готельного бізнесу, напрями розвитку рекреаційних територій, але при цьому не розглядалися рекреаційні аспекти впливу на розвиток готельного обслуговування.

Метою роботи є дослідження організації малого готельного бізнесу на основі розвитку рекреаційних територій. У процесі підготовки публікації використано системний підхід дослідження.

Викладення основного матеріалу дослідження. Сектор готельних послуг є сьогодні одним з найбільш розвиваючих секторів економіки України. Безумовно, головна умова життєздатності підприємств готельного господарства – високий рівень якості пропонованих послуг.

Ефективний розвиток підприємств готельного господарства є стратегічно важливим напрямом для туризму. Як елемент інфраструктури, готельне господарство відображає облаштованість соціального простору в рамках певної території [1, с. 128].

Ринок послуг гостинності як в Україні, так і в інших країнах світу є диференційованим за якістю та вартістю, а також співвідношенням пропозиції та попиту на них. Стан українського ринку готельних послуг показує, що великі готелі хронічно не заповнюють свої потужності, хоча одночасно попит на ці послуги постійний, а ще й сезонно зростаючий [2, с. 182]. Саме якість необхідно сьогодні розглядати як пріоритет в діяльності готельних підприємств. Під забезпеченням якості розуміється процес формування необхідних властивостей і характеристик послуги, здатних задовольняти або передбачати очікування споживача.

Якість обслуговування – ступінь відповідності споживчих властивостей процесів обслуговування суспільної потреби, яка характеризується сукупністю умов, методів і засобів, що забезпечують конкретному споживачеві можливість отримання готельних послуг з мінімальними затратами часу і високою культурою обслуговування при оптимальних соціально-економічних результатах обслуговування [3, с. 13]. Особливість підвищення якості полягає у тому, що з розвитком науково-технічного прогресу, загостренням конкурентної боротьби вона не спрощується, а стає все більш складною, гострою та багатогранною [4].

В умовах, коли більшість готелів пропонують однакові послуги за подібними цінами, сервіс стає головною конкурентною перевагою, яка помагає їм виділитися й зайняти провідне місце на ринку. Стратегії сервісу по комплексному задоволенні фізичних і духовних потреб людей мають особливе значення для індустрії гостинності. Функція готельного сервісу полягає у збереженні наявних клієнтів, залученні нових і створенні у всіх клієнтів потребу продовжувати

співробітництво. Якісний сервіс є ефективним інструментом продаж, він забезпечує стійку конкурентну перевагу у сфері гостинності [5, с. 623].

Сучасний споживач шукає товари та послуги, адаптовані до його особистості, вимагає надання повної інформації та прагне до задоволення своїх бажань [5, с. 625].

Кількісний ріст готельних ланцюгів не може задовольнити всі різноманітні вимоги туристів і це створює підґрунтя для розвитку малих незалежних готелів, які роблять ставку на унікальність та неповторність, що забезпечує одержання вишуканого персоніфікованого обслуговування [6, с. 168].

Протягом останніх років на вітчизняному ринку помітно збільшилась кількість малих готелів. На туристичному ринку малий готельний бізнес стає вагомим чинником активізації туристичних послуг, засобом обігу значних фінансових ресурсів. Здебільшого малі форми готельного бізнесу сьогодні зорієнтовані на обмежений сегмент ринку гостинності й не рекламують своїх послуг [7, с. 275].

Малі готелі розраховані, в основному, на індивідуальний туризм, у тому числі і на зелений туризм. Організація цих послуг залежить від наявних рекреаційних територій, так як рекреаційні ресурси є основою для туризму [8, с. 69]. При цьому туристичний потенціал залежить від стану рекреаційних ресурсів [9, с. 253].

В галузі зеленого туризму малі готелі прийнято називати садибами. Власники туристичних садиб активно розвивають супутні послуги, створюють карти привабливої місцевості, займаються розвитком маршрутів, формуванням історичних легенд. Туристів приваблюють велосипедними, водними маршрутами, а також ловом риби, збором грибів і степових трав, вивченням історії краю, його флори і фауни.

Малі готелі відносяться до числа найбільш перспективних готельних структур, попит на послуги яких збільшується. У сучасній економіці з'явилися тенденції до швидкого розвитку послуг малих готелів, критерієм якості яких став принцип гостинності. Гостинність є системою зі створення комфортного перебування подорожуючого поза місцем постійного проживання. До цієї системи входять послуги розміщення; харчування; додаткові послуги, які необхідні подорожуючому для повноцінної життєдіяльності та пов'язані зі здійсненням мети подорожі; послуги дозвілля, що урізноманітнюють подорож [10, с. 243].

У загальному контексті, гостинність – це мистецтво створення позитивного образу (місцевості, національних особливостей, підприємства тощо). Послуги підприємств готельного господарства повинні видозмінюватись відповідно до потреб і запитів споживачів: спеціалізації та диверсифікації додаткових послуг. Зазначений комплекс гостинності забезпечують на підприємствах готельного господарства.

Надання послуг гостинності малими готелями мають суттєві відмінності, так як управління їх діяльністю у більшості випадків здійснюється на сімейних засадах без використання послуг менеджерів-професіоналів. Такі готелі мають невеликий номерний фонд, незначні обсяги послуг і відповідно низьку прибутковість. Для підвищення ефективності малого готельного бізнесу необхідно розширювати послуги гостинності. Так як Україна володіє величезним природним потенціалом, то виникає необхідність у ефективному використанні рекреаційних ресурсів. При цьому формування туристично-рекреаційних зон, які тісно пов'язані із природним середовищем [11, с. 151], дають можливість розвивати рекреаційні послуги.

Запропоновано малим готелям (садибам) розширювати послуги гостинності у напрямку розвитку рекреаційних послуг, продуктом яких є комплекс туристичних послуг з використанням рекреаційних територій, які призначені для здійснення рекреаційної діяльності та відпочинку рекреантів [12].

Рекреаційні території України мають три основні особливості: природно-географічні, природно-антропогенні та історико-культурні. Під їх впливом в Україні сформувалися складові рекреаційних територій такі, як рекреаційні ландшафти (лісові, приморські, гірські); природно-заповідні території (національні природні та регіональні ландшафтні парки, біосферні заповідники, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва) та території історико-культурного призначення (пам'ятки архітектури та містобудування, історико-архітектурні заповідники та ін.), рис. 1.

Важливе місце у розвитку рекреації в Україні займають території історико-культурного призначення. Вони включають культурні об'єкти, пам'ятки історії, архітектури, археології, етнографічні особливості території, що є важливим засобом задоволення потреб пізнавально-культурної рекреації.

Рекреаційні ландшафти є найбільш збережена частина природного довкілля і представляють унікальні ресурси для перспективного розвитку послуг гостинності.

Площа освоєних та потенційних рекреаційних територій в Україні розподіляється відповідно до природних особливостей таких рекреаційних регіонів як: Карпатський, Придністровський, Дніпровський та Поліський. При визначенні цих регіонів враховувались такі фактори [13, с. 24]: геополітичне положення (розташування території, транспортних комунікацій, історія розвитку території, традиції та ін.); наявність рекреаційних ресурсів; стан туристичної інфраструктури; попит на рекреацію та туризм; туристично-рекреаційна політика регіону.

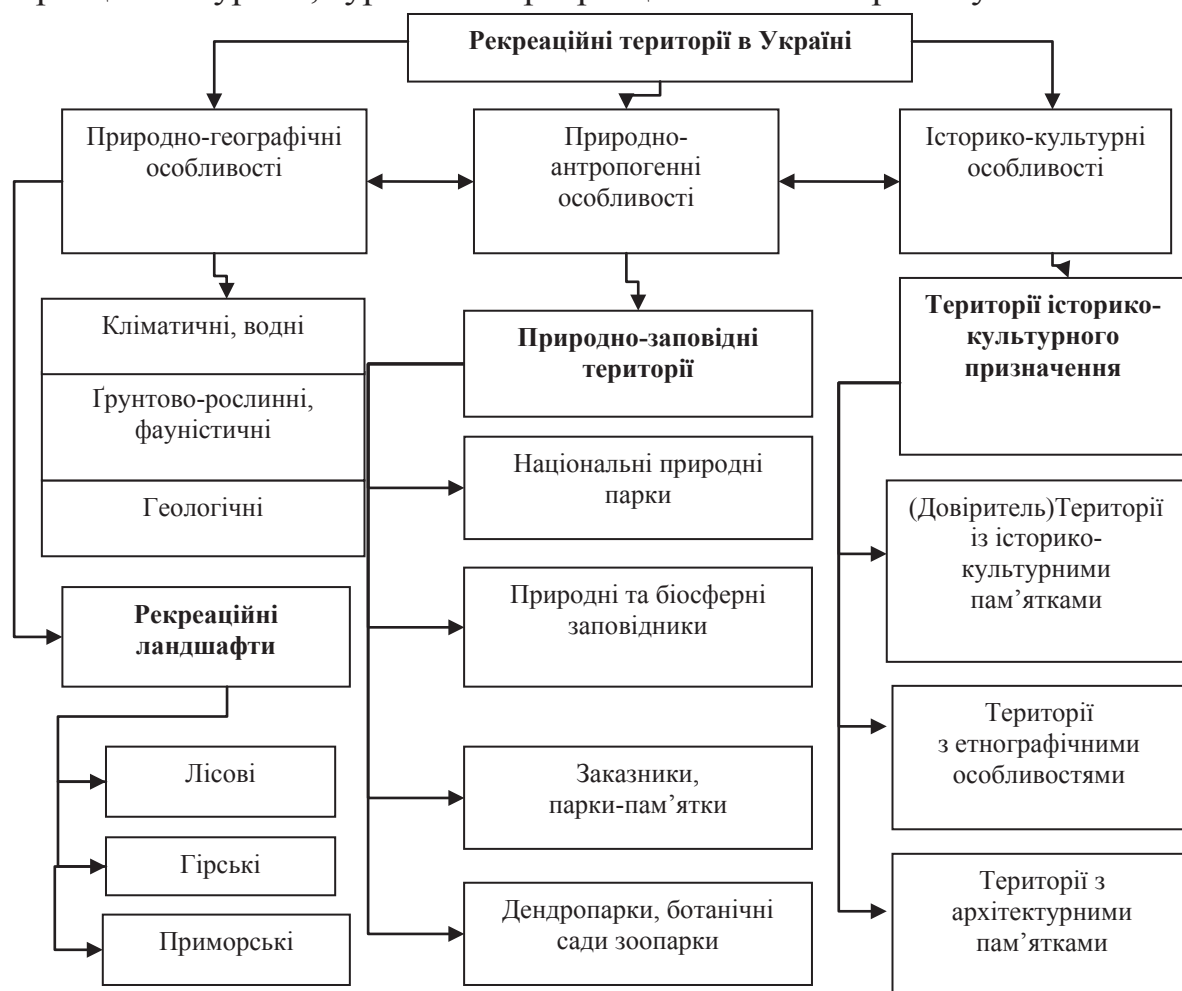

Рис. 1. Складові рекреаційних територій в Україні
Авторська розробка

Україна багата територіями історико-культурного призначення, хоч їх розміщення і структура дуже часто мають регіональну специфіку. Якщо Центральна і Східна Україна багаті на історичні пам'ятки,

пов'язані з зародженням і розвитком української історії та культури, а південь є територією, де виявлено чимало пам'яток античної культури, то західна частина України виділяється етнічними особливостями, пам'ятками фольклору, народної архітектури, рис. 2. Такі об'єкти приваблюють туристів незалежно від сезону і пори року, що має позитивний вплив на заповнюваність готелів і їх прибутковність.

Враховуючи суто українську специфіку територій історико-культурного призначення, в основу їх розвитку необхідно покласти ідею природно-історико-етнографічної рекреації, яка базуватиметься на створенні рекреаційного середовища, на найбільш раціональному використанні територіального поєднання природних умов, ресурсів, історичних та архітектурних пам'яток.

Створення такого рекреаційного середовища дасть можливість підвищити привабливість рекреаційних територій та збільшити попит на послуги гостинності малого готельного бізнесу.

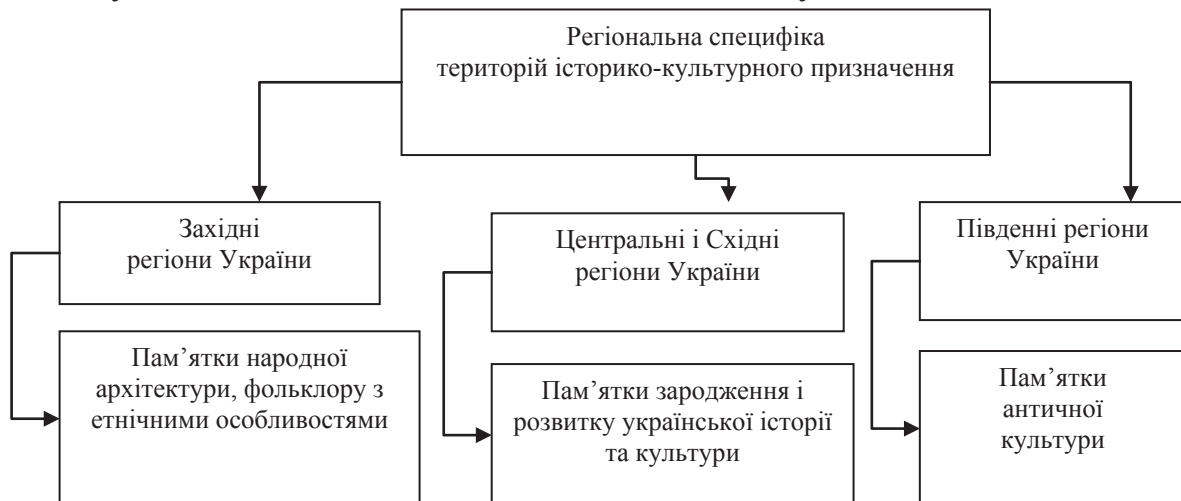

Рис. 2. Регіональна специфіка територій історико-культурного призначення

Авторська розробка

Розвиток готельного бізнесу в Україні є актуальним для різних суб'єктів: для державної та муніципальної влади – як джерело податкових надходжень та контролю за санітарно-епідеміологічним станом надання цих послуг; для суб'єктів малого бізнесу (в готельній сфері і пов'язаних з нею транспорту, розваг, навчання, лікування, торгівлі, тощо) – постійне джерело доходу [2, с. 183].

Стимулювання розвитку малого готельного бізнесу в Україні дозволяє в геометричній прогресії збільшити кількість робочих місць,

забезпечивши постійним доходом працівників різних галузей економіки, а також забезпечити постійні податкові надходження в місцеві та державний бюджети. Місцеві бюджети можуть формувати цільові джерела інвестування малого готельного бізнесу, підтримуючи розвиток різних галузевих підприємств регіону.

Ефективним джерелом інвестування малого готельного бізнесу можуть бути приватні чи приватно-державні вклади підприємств, що обслуговують готельний бізнес, розвиваючись за його рахунок. Оскільки Україна активно інтегрується у світовий простір і приймає на своїй території різного роду відвідувачів, то доцільне створення державного та регіональних інвестиційних фондів підтримки ефективної галузевої спеціалізації (в тому числі, готельного бізнесу).

Висновки. Формування та розвиток малого готельного бізнесу потребує ефективної співпраці із місцевими органами управління. Однією із основних задач, яку необхідно вирішувати, є забезпечення умов функціонування малих готелів.

Для досягнення максимальної ефективності роботи малого готельного бізнесу в Україні, необхідна розробка комплексних туристичних програм на державному рівні і планування розвитку інфраструктури готельного господарства, що матиме позитивний вплив на динаміку і збалансованість розвитку рекреаційних територій та малого готельного бізнесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Подлепіна П. О. Конкуренентоспроможність як чинник підвищення ефективності функціонування готельних підприємств / П. О. Подлепіна // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Сер. : Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм. – 2013. – № 1042, вип. 1. – С. 128–131.
2. Куреда М. Н. Інвестиційні джерела розвитку малого готельного бізнесу в Україні / М. Н. Куреда, О. О. Головань // Економіка Криму. – 2012. – № 1 (38). – С. 182–185.
3. Левыкин В. М. Исследование ключевых факторов, влияющих на прибыль мини-гостиницы в рамках проекта по совершенствованию ее деятельности / В. М. Левыкин, В. В. Дэвон // Технологический аудит и резервы производства. – 2015. – № 2/6(22). – С. 12–27.
4. Бунтова Н. Стратегічні орієнтири розвитку готельного бізнесу в Україні [Електронний ресурс] / Н. Бунтова // Ефективна економіка. – 2013. – № 12. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2559>.

5. Варипаєв О. М. Стратегії сервісу в готельному та ресторанному бізнесі / О.М. Варипаєв, Л. М. Варипаєва // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. – 2010. – Вип. 1. – С. 620–626.
6. Волкова О. В. Шляхи удосконалення управління підприємствами малого бізнесу в індустрії гостинності / О. В. Волкова, Н. В. Недяк // Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції «Індустрія гостинності в країнах Європи». 4–6 грудня 2009 р. – Сімферополь: ВіТроПринт, 2009. – 176 с. – С.167–169.
7. Пандяк І. Ринок малих форм у готельному бізнесі: проблеми становлення і розвитку / І. Пандяк // Вісник Львів. ун-ту. Серія геогр. – Вип. 35. – 2008. – С. 275–278.
8. Снігир А.В. Особливості стратегічного менеджменту туристичного підприємства / А.В. Снігир // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2015. – № 4. – Том 2. – С. 66–69.
9. Журба І. Є. Стан використання рекреаційних ресурсів Хмельницької області в умовах трансформації економіки / І. Є. Журба // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2015. – № 2. – Том 1. – С. 251–256.
10. Бойко М. Г. Організація готельного господарства: підручник / М. Г. Бойко, Л.М. Гопкало. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. – 448с.
11. Горал Л.Т. Фактори розвитку рекреаційних територій західного регіону України / Л.Т. Горал // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія Економіка. – 2015. – Вип. 1 (3). – С. 150–154.
12. Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України. № 679 / 16695 від 22 липня 2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0679-09>.
13. Андропов О.М. Стан рекреаційного комплексу України / О. М. Андропов // Економіка і екологія. – 2005. – № 24. – С. 21–25.